→ Röportajlar: Gülder Demir
gulder.demir@dunya.com



Dünya Teknoloji Devi TAYVAN



Tayvan emek yoğun sanayiden ileri teknoloji endüstrilerine doğru hızlı bir geçiş yaşamıştır. Bugüne kadar dünya pazarlarında önemli konuma sahip olduğu tekstil, ayakkabı, kimya, elektronik komponent gibi endüstrilerde üretim maliyetlerindeki artış göz önünde bulundurarak yurtdışı yatırımlara yönelmiş ve son dönemde Çin ve diğer bölge ülkelerinde önemli yabancı yatırımcılardan biri haline gelmiştir.







Küçük bir ada olmasına rağmen ekonomik açıdan güçlü bir ülke olan Tayvan, dış ticaret fazlası veren bir ülkedir. Tayvan Gayri Safi Yurt İçi Hâsılası'nın (GSYH) önemli bir yüzdelik dilimi dış ticaretten geliyor. 2007'de toplan dış ticaret 240 milyar dolar. İthalattan çok daha fazlasını ihraç Tayvan dinamik bir ekonomiye sahip ve Asya ülkeleriyle özellikle de Çin ile çok güçlü ticari ilişkileri olan Tayvan'ın bir numaralı tedarikçisi Çin. Tayvanlı birçok firma Çin'de önemli yatırımlara sahip. Tayvan'ın 2007'de Çin'deki yatırımının yüz milyar avrodan fazla. Önemli ticari ortaklarının başında ABD, Japonya ve Singapur geliyor.

Tayvan'da ithalatın yüzde 11'ini kimyasallar oluşturmaktadır. Bu kimyasallar sentetik tekstil ve plastik üretiminde kullanılmaktadır. Japonya makine, eletronik ve üretim teknolojilerinin yanı sıra tüketici ürünlerinde de Tayvan' ın temel ithalat partnerlerinden biridir. Hammadde ve tarım ürünlerinin alımı büyük ölçüde ABD'den yapılmaktadır. Bunun dışında Malezya, Avusturalya ve Orta Doğu ülkeleri de Tayvan'ın diğer hammadde sağlayıcılarındandır. Arazi küçüklüğü nedeniyle tarım kaynaklarında dışa bağımlı olan Tayvan tarımı genellikle pirinç, egzotik meyveler ve çay üretimine dayalıdır. 2006 yılında tarım ülke ülke GSYİH'nın yüzde 1,6'sını olurken, Tayvan enerji kaynaklarında dışa bağımlıdır. Tayvan'ın dördüncü Nükleer enerji santrali yapımı 2000'de durdurul-













KARŞILAŞTIRMALI MAKROEKONOMİK BİLGİLER 2007

	Tayvan	Hong Kong	Çin	ABD	Japonya
GSYİH (Milyar dolar)	**393**	**192,5**	**2681,9**	**13253,9**	**4377,5**
Kişi başı GSYİH (bin dolar)	17,252	27,732	2,039	44,268	34,343
Kişi başı GSYİH (dolar/PPP Bazlı)	**32,996**	**36,958**	**7,496**	**44,268**	**32,097**
Tüketici fiyat enflasyonu (yüzde)	1,8	2,0	1,4	3,2	0,2
Cari hesap (milyar dolar)	**27,4**	**24,1**	**207,9**	**-853,3**	**184,4**
İhracat (milyar dolar)	246,7	324,4	970,0	1023,7	611,3
İthalat (milyar dolar)	**-219,3**	**-333,5**	**-792,4**	**-1859,8**	**-530,7**
Dış borç (milyar dolar)	93,1	73,1	307,9	-	-
GSYİH büyüme oranı (yüzde)	**5,46**	**6,91**	**10,01**	**-**	**-**
Döviz kuru / 1 dolar	32,4	7,75	7,79	-	-

muş, 2001 yılında tekrar inşaatı devam edilse de hükümetin nükleer karşıtı yasaları nedeniyle alternatif enerji kaynakları arayışı hız kazanmıştır.

TAYVAN EKONOMİSİNE GENEL BAKIŞ

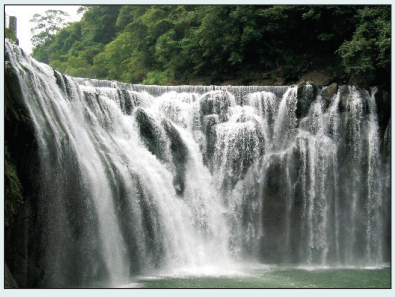
Tayvan ekonomisinin kısa geçmişi pek de iç açıcı olmamasına rağmen 1960'lı yıllarda ABD'den aldığı dış yardımlarla geçinen bir ülke olduğu hatırlanırsa bugün ekonomide geldiği nokta bir ekonomik patlama olarak değerlendirilebilir. Ucuz işgücünden 1980'lere kadar yararlanan Tayvan, emek yoğun sanayiden yüksek teknolojiye dayalı sektörlere doğru bir geçiş yaşayarak teknoloji tabanlı sanayileşmede güçlenerek, dünyanın en önemli elektronik üreticilerinden biri olmuştur. Ayrıca yarı iletkenler ve likit kristal görüntü (LCD) birimlerinin üretimlerinde de dünyanın sayılı ülkelerinden biri olan Tayvan, otomobil alanında da iddialı oma yolunda ilerlemektedir.

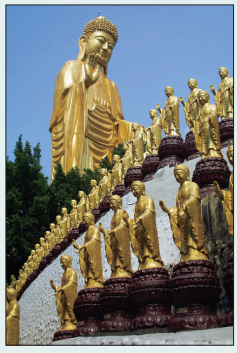
Tayvan'ın güçlü ekonomik yapıya sahip olmasının nedenleri incelendiğinde Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğinden sonra atmış olduğu ekonomik adımların büyük payı olduğu görülmekte. Tayvan, başta yerel pazarı yabancı yatırıma açmış, anakıtayla ticareti kolaylaştırmış, tarım ve benzeri alanlarda korumaları azaltıp, devlet elindeki bankaları özelleştirmeye yönelmiştir. Tayvan 300 milyar dolar ihracatı olan, 200 milyar dolar dış ticaret alımı olan dünya teknoloji devi bir ülke görünümüne gelmede bu ekonomik kararların payı göz ardı edilemez. Günümüzde birçok dünya markası olan firmalar teknolojilerini Tayvan'dan alarak, kendi dizaynlarıyla pazara sürmektedirler. Tayvan'ın yıllık büyüme oranı 2006'da 4,6 iken











DIŞ TİCARET

2007 Tayvan'ın İhracat Yaptığı Ülkeler	Yüzde İhracat
Çin	**24,5**
Hong Kong	15,9
ABD	**13,2**
Japonya	6,7
Singapur	**4,1**

2007 Tayvan'a İthalat Yapan Ülkeler	Yüzde İthalat
Japonya	**21,4**
Çin	12,8
ABD	**12,1**
Güney Kore	7,2
Suudi Arabistan	**4,6**

2006 Tayvan'a Temek İhracat Ürünleri (Milyar ABD Doları)	
Makine ve Elektronik Malzemeler	**111,6**
Metal ve Metal Ürünleri	24
Plastik ve kauçuk	**15,9**
Tekstil ve Kıyafet	11,8
Araç, Gemi ve Uçak	**7,4**

2006 Tayvan Temel İthal Ürünleri (Milyar ABD Doları)	
Makine ve Elektronik Malzemeler	**72,5**
Mineral	38,8
Metal ve Metal Ürünleri	**23,2**
Kimyasal	22,5
Saat ve Spesifik Üretim	**12,4**

2007'de bu oran 5,46 seviyesinde gerçekleşmiştir.

TAYVAN TÜRKİYE TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLER

Türkiye ile Tayvan arasındaki ticari, ekonomik ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla Ankara ve İstanbul'da Tayvan Ticaret Merkezi, Taipei'de Türk Ticaret Ofisi faaliyet göstermektedir. Bu nedenle iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkiler devlet desteği olmadan doğal seyrinde sürdürülmektedir. Tayvan'ın diğer ülkelerle ilişkileri de aynı düzeyde ol-




makla birlikte bazı Avrupa ülkeleri ile yatırıma ilişkin "işbirliği protokolleri" imzaladığı görülmektedir.

Türkiye'nin ihracatı başta demir-çelik olmak üzere hammadde üzerine kuruludur. İthalatta makineler ve elektrikli makineler başta olmak üzere çeşitlilik sergilemektedir. Türkiye'de toplam yatırım tutarı on milyon dolar olan 14 Tayvan kökenli firmanın yatırımı bulunmaktadır. Tayvan'da kayıtlı herhangi bir Türk yatırımı bulunmamakla birlikte bazı firmaların bu ülkeden yaptıkları ithalatın yönlendirdiği temsilcilik ofisleri bulunmaktadır.

Tayvan ve Türkiye arasındaki iş ilişkileri ise büyümesini sürdürmekte olup, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre 2007'de ticaret 1,8 milyar dolar civarında. Yani yaklaşık yüzde 20'lik bir yükselme söz konusudur. Turizm iki ülke arasında gelecek vaat eden sektörlerden biridir. Tayvan yurtdışına yılda yaklaşık sekiz milyon turist göndermektedir.

Tayvan Ticaret Merkezi Direktörü Barbie Wang Yang:

"Türkiye ve Tayvan Birlikte Çok İş Yapabilir"



Tayvan Ticaret Merkezi Direktörü Barbie Wang Yang, Tayvan'da yatırım yapmak isteyen Türkiyeli iş adamları için vergi indirim ve ucuz arsa gibi uygulamaları olduğunu söyleyerek, "Türkiye ve Tayvan birlikte çok iş yapabilir" dedi.



Tayvan'ın dünya üzerindeki 51 ticaret merkezinden biri de İstanbul'da. 1,5 yıldır merkezin başında bulunan Tayvan Ticaret Merkezi Direktörü Barbie Wang Yang, Türkiye ve Tayvan'ın birlikte çok fazla iş birliği yapabileceğini söylüyor. Tayvan'a yatırım yapmak isteyen Türkiyeli işadamlarına her türlü yardımı yapabileceklerini ifade eden Yang, ayrıca Tayvan Ekonomi Bakanlığı altında bulunan pek çok organizasyonla yatırımcıları desteklediklerini dile getirdi. Yang, özellikle Tayvan'daki sanayi parklarına yatırım yapan firmaları vergi indirimi ve ucuz arazi gibi pek çok kolaylık sağlandığının da altını çizdi. 7-12 Ekim'de düzenlenecek olan CeBIT Fuarına 13 Tayvan'lı işadamını davet eden Yang, "Tayvan küçük bir alan sahip olduğu için çok fazla yeraltı kaynağımız yok. Sadece çok sıkı çalışabilecek insanlarımız var. Her zaman söylerim Türkiye inanılmaz kaynaklara sahip. Bence Tayvan ve Türkiye birlikte çok fazla şey yapabilir." dedi. Tayvan Ticaret Merkezi Direktörü Barbie Wang Yang Ekonomik Forum'un sorularını yanıtladı.

● Sanayi daha çok hangi alanlarda gelişmiş durumda Tayvan'da?

Information Techonlogy- Bilgi Teknolojileri (IT) sanayisi çok gelişmiş durumda. IT, Tayvan için çok önemli, çünkü belki 30-40 sene önceki bazı politikacılar ve ekonomistler çok hırslıydı Tayvan ekonomisi ve IT hakkındaki önsezileri de güçlüydü. O zamanlar kendi sanayi parklarımız için yatırımlar yaptık. Hsin-Chu ve Nan-Kang Sanayi Parklarımız var. Bu nedenle şu anda IT sanayinde geliştik ve bu sektöre yatırım yapan birçok firmamız var. Bu yönde ilerlememiz var. Anladığım kadarıyla Türkiye'ye de biz çok fazla IT ürünü ihraç ediyoruz. Ayrıca Tayvan'ın en büyük cep telefonu şirketi HTC Türkiye'de ofis açtı. HTC, Tayvan'daki bir numaralı cep telefonu firmasıdır. Ayrıca biz birçok IT tasarım firmasına sahibiz. Uygun fiyatlarla çalışan, bilgisayar donanım ve yazılımlarımız var. Donanım da çok iyiyiz. Ayrıca çok fazla makine aksamımız var ve elektronik Tayvan'daki en önemli sanayi dallarından biri.



● Bu alanda Türkiye ve Tayvan arasındaki ilişki nasıl?

Şimdiye kadar anladığım Tayvan, Türkiye'ye çok fazla makine aksamı ihraç ediyor. Yakın gelecekte Tayvan'ın bazı IT teknolojilerini de Türkiye'ye ihraç etmesini beliyorum. Çünkü Türkiye'nin bu alanda büyüdüğünü ve gelecekte IT ürünlerine çok fazla ihtiyacı olacağını görüyorum. Benim işim Tayvan firmalarının, Türk firmalarıyla iş birliği yapması ve lisanslarla onların IT teknolojilerini geliştirmesi üzerine. Dolayısıyla, Türkiye'yi diğer Avrupa ülkeleri için bir köprü olarak kullanabiliriz.

● Tayvan, Türkiye ile en çok hangi alanlarda ithalat ve ihracat yapıyor?

Tayvan, Türkiye'ye elektronik ürünler, makine aksamı, kimyasal ürünler ihraç ediyor ve tekstil ve pamuk gibi tarım ürünleri ithal ediyoruz.

● Türkiye ve Tayvan ilişkileri ilerletmek için ne yapmalı?

Sanırım en önemli şey Tayvanlıların Türkiye'yi bilmesi gerekiyor. Anladığım kadarıyla Tayvanlılar Türkiye'nin nasıl bir ülke olduğunu pek bilmiyor. Tayvanlıların gözünde, Türkiye çok uzak bir ülke olarak görülüyor. İstanbul'a gelmeden önce Türkiye'nin nasıl bir yer olduğu hakkında hiçbir fikrim yoktu. Ama 1,5 sene önce buraya geldiğimde burayı düşündüğümden tamamen farklı buldum. İstanbul çok modern bir şehir ve çok yüksek binalar var. Bildiğiniz gibi çok yenilenmiş bir şehir. Tayvan, Türkiye için çok fazla tanıtım faaliyeti ve PR aktivitesi yapabilir. Çok önemli stratejik bir konumu var Asya ve Avrupa arasında. Tayvanlıların bunu bilmesi gerekiyor. Avrupa ve Uzak Doğu arasında Türkiye bir köprü olabilir. Eğer bir ülkeyle ile işbirliği yapacaksanız ilk önce insanlarını tanımanız gerekir. Türkiye kendisini Tayvanlılara tanıtmak için daha fazla çalışabilir. Son dönemde çok fazla Tayvanlının Türkiye'yi ziyaret etmek istediğini gözlemledim. Örneğin bu sene çok fazla grup hem tatil için hem de iş için Türkiye'ye geldi. Türkiye'yi ziyaret etmeleri için Tayvanlılarla ilgilenilmesi gerektiğini ve Türkiye hükümetinin bazı tanıtım kampanyaları düzenleyerek, Tayvanlı iş adamlarını Türkiye'ye çağırmasını öneriyorum. Böylece Türkiye'yi Tayvanlılar daha iyi tanır.

● Türk işadamları Tayvan hakkında bilgi sahibi mi?

Sanırım evet. Kendi deneyimlerime dayanarak söylüyorum bunu. Her yıl bazı Türkiyeli işadamlarını Taipei Ticaret Fuarı için davet ediyoruz. Geçen sene 30'dan fazla iş adamı çağırdık. Birçoğu feedback (geri bildirim) verdi. Türk iş adamları Tayvan'ı tanıyor. Her zaman bana pozitif feedback verdiler. Bundan önce bazı fuarlara ortak olmuştuk ve bu fuarlarda Tayvan'ı tanıttık, CD'lerimiz var, ayrıca Tayvan'nın nasıl bir yer olduğunu ve ne gibi avantajları olduğunu anlatan arkadaşlarımız var. Türklerin Tayvan'ı anlayabilmeleri için yapabileceğimizin en iyisini yaptık ve gideceğimiz uzun bir yol olduğuna inanıyoruz. Eğer iş birliği yaparsak çok fazla iş imkânı yaratabileceğimize inanıyorum.



● Tayvan'da yatırım yapacak olan Türkiye'deki iş adamlarının karşılaşabileceği sorunlar var mı?

Aslında Tayvan, Türkiyelilerin yatırım yapmaları ile ilgilenecektir. Sanırım belirtemem gereken bazı problemler var. Mesela yabancılar Tayvan'da mülk alamaz, ama yine de Tayvan hükümeti yabancı iş adamlarının yatırım yapması için istekli. Tayvan'da bazı endüstri parklarımız var. Eğer firmanızı orada kurarsanız ve bazı kriterleri yerine getirirseniz, hükümet bazı vergi indirimi uygulamaları yapmanın yanı sıra, sahip olmanız için bazı ucuz araziler verecektir. Mesele ileri teknolojiye yatırım yaparsanız bazı vergi indirimi avantajlarından yararlanabilirsiniz. Detaylarda bazı yardımlarımız var ve yabancı yatırımcılara yardım ediyoruz.

● Tayvan'lı iş adamlarının her hangi bir problemi var mı Türkiye'de?

Evet, sanırım. Çünkü zamanla medya ve iş adamları ile konuşma fırsatım oldu. Her zaman bana soruyorlar "Neden Tayvanlılara buraya yatırım yapmalarını söylemiyorsun?" diye. Bunu yapmayı çok isterim, ama bazen problemler oluyor. Mesela çalışma izni çok uzun zamana ve enerjiye mal oluyor. Eğer burada kalmak istiyorlarsa oturma izni almak zorundalar. Bu da ayrı bir probleme yol açıyor çünkü çok fazla zaman, para ve enerji harcamaları gerekiyor. Sanırım şu anda yapılacak en iyi şey Tayvanlı iş adamlarının lisanslarla Türk firmaları ile ilişki kurmaları. Bu da şirket evlilikleri ile olabilir yüzde 50 yüzde 50 şeklinde. Böylece riskleri eksiye indirebilirler. Ayrıca iyi partnerleri olabilir, ama bu tür lisanslardan önce birlikte iş yapmaları lazım. Tayvanlı firmaları yerel Türk firmaları ile tanıştırıyoruz ve diyalog kurmalarını sağlıyoruz.

● DEİK'le i bir işbirliğiniz nasıl sürüyor?

DEİK çok iyi bir partner aslında. DEİK, Ticaret ve Sanayi odaları ile çok iyi ilişkilerimiz var. Bana yardım etmek için çok şey yaptılar. Çünkü



her yıl Tayvan'dan gelen birçok grubum var ve onlarla toplantılar düzenliyoruz. Bu konuda DEİK çok yardımcı oluyor. Kendi üyelerine bizim aktivitelerimizi duyurdular. Mesela geçen sene The Marmara'daki ticaret toplantımıza 200'den fazla iş adamını davet ettik. Bu Ekim ayında da başka bir grubumuz gelecek. Bu sefer bir fuarın ortağıyız. Ayrıca birçok organizasyonda bize yardım ettiler. IT ürünleri ile ilgili olarak Ekim ayında yapılacak Bilişim Fuarı'nda yer alacağız.

● Kaç firma ile katılacaksınız?

Sanırım yaklaşık 13 Tayvanlı firma geliyor ve bu Taiwan External Trade Development Council- Tayvan Dış Ticaret Geliştirme Konseyi (TAITRA) tarafından organize ediliyor.

● Tayvan'da yatırım yapacak Türkiyeli iş adamları için herhangi bir öneriniz var mı?

Biz dış ticaretle ilgileniyoruz, ama aslında Ekonomi Bakanlığımızın altında Tayvan'daki yatırımlarla ilgilenen özel organizasyonlarımız da var. Eğer Tayvan'da yatırım yapmakla ilgilenirlerse onları Tayvan'daki kurumlarla tanıştırmaktan çok mutlu olurum. Sonra da bu kurumlar onlara yardım etmek için ellerinden geleni yaparlar. İlk olarak Tayvan'ın ekonomik durumu hakkında genel bir görüş alabilirler. Daha sonra hangi sektöre yatırım yapabileceklerini konuşur ve yeni bir firma kurmak için hangi alanın daha iyi olduğunu görmek için belki sanayi parklarımıza bir ziyaret ayarlayabiliriz. Eğer herhangi bir Türk firması ilgilenirse onları tanıştırmaktan çok mutlu olurum. Beni arayabilir veya buraya gelebilirler ve elimden gelenin en iyisini yapacağımdan emin olabilirler.

● Türkiye'de yatırım yapan kaç tane Tayvanlı iş adamı olduğunu biliyor musunuz?

Benim istatistiklerime göre toplam 16. Çok fazla değil. Ayrıca bazıları yok oldular. Ama şu anda bu rakam büyüyor. Bazı bilgisayar firmaları Türkiye'ye geldi ama yatırım yapmak için değil. Bazıları sadece şirket evliliği yaptı. Bazılarının ajansları var. Mesela ACER, onlar burada bir ajansa sahip. Cep telefonu firması HTC'nin şimdiden burada bir şubeleri var. Çok daha fazla IT firması Türkiye'ye gelecek ve burada yatırım yapacak.

● Tayvan'daki Türkiyeli iş adamlarının sayısını biliyor musunuz?

Çok fazla değil. Aslında elimde rakamlar yok, ama fazla olduğunu düşünmüyorum.

● Küreselleşen dünyada Asya ülkelerinin rolü ön plana çıkıyor. Ön plana çıkan ülkelerden biri de Çin. Türkiye ve Çin arasındaki ticari ilişkiler Tayvan ve Türkiye arasındaki ticari ilişkileri nasıl etkiliyor?

Çin, Türkiye'ye ithalat yapan dördüncü en büyük ülke. Tayvan bundan çok fazla etkileniyor. Zamanla bazı Türk işadamları ile konuşma fırsatı buldum ve bana Çin'in çok ucuz ürün tedarik edebildiğini söylediler. Bütün bunlara rağmen bazı Türk firmaları Tayvan ürünlerine güveniyor çünkü uygun fiyatlara iyi kalite sunabiliyoruz. Avrupa ve Japonya kadar pahalı değiliz ve uygun fiyatlarımız var. Bu nedenle kendimize güveniyoruz.

● Tayvan'ın enerji alanındaki durumu nasıl? Gelecekte Türkiye ile Tayvan arasında herhangi bir işbirliği olabilir mi enerji alanında?

Tayvan da petrolü diğer ülkelerden satın almak zorunda. Türkiye'de petrolü Rusya gibi diğer ülkelerden alıyor. Biz de petrol yok, ama biz alternatiflere odaklanıyoruz, örneğin elektrik. Tayvan elektrikte Türkiye ile işbirliği kurabilir. Elektrik enerjisi üretmek iyi bir yol olabilir. Çünkü anladığım kadarıyla Türkiye'nin daha fazla elektriğe ve bu alanda yatırıma ihtiyacı var. Tayvan'ın bunu yapabileceğine inanıyorum. Genel olarak Tayvan küçük bir alan sahip olduğu için çok fazla yeraltı kaynağımız yok. Sadece çok sıkı çalışabilecek insanlarımız var. Her zaman söylerim Türkiye inanılmaz kaynaklara sahip. Türkiye potansiyele sahip bir ülkedir. Bence Tayvan ve Türkiye birlikte çok fazla şey yapabilir.





DEİK Türk-Tayvan İş Konseyi Başkanı İbrahim Güder:

"Türkiye-Tayvan Arasında Ekonomik, Teknolojik ve Sosyal-Kültürel Köprüler Kurulmalı"

Dünyanın en zengin ülkeleri arasında yer alan Tayvan ile Türkiye arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine DEİK Türk-Tayvan İş Konseyi olarak önem verdiklerini ifade eden İbrahim Güder, her yıl sekiz milyon Tayvanlının kültür turizmi yapmak için dünyanın çeşitli bölgelerine gittiğini, Türkiye'ye gelen Tayvanlı turist sayısının ise on bin civarında olduğunu, bu sayının 800 bin olabilmesi için çaba harcadıklarını söyledi.



Türk-Tayvan İş Konseyi 1993 yılında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Chinese Association of Industry and Commerce(CNAIC) arasında imzalanan bir anlaşma ile kuruldu. 2002 yılında CNAIC'de meydana gelen yapısal değişiklik nedeni ile İş Konseyi Kuruluş Anlaşması'nın Chinese International Economic Cooperation Association (CIECA) ile Aralık 2007'de yenilendi. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Türk-Tayvan İş Konseyi Başkanlığını Güder İnşaat San.ve Tic. A.Ş. firmasından İbrahim Güder yürütmekte.

Tayvan ekonomisinin çok güçlü olduğunu belirten DEİK Türk-Tayvan İş Konseyi Başkanı İbrahim Güder, Tayvanlıların çok çalışkan bir millettir olduğuna işaret ederek, nüfusun hemen hemen yüzde 50'sinin dünyayı gezdiğini, ancak Tayvan'dan Türkiye'ye turist olarak gelenlerin dokuz bin 800 civarında olduğunu ifade ederek bu rakamın çok düşük olduğunu belirtti. Güder, Ekonomik Forum Dergisi'nin sorularını yanıtlarken Tayvan İş Konseyi Başkanı olarak iki ülke arasında ticari ilişkilerin gelişimi için yoğun bir çalışma yürüttüklerinin altını çizdi.

● DEİK Türk Tayvan İş Konseyleri başkanı olarak yaptığınız çalışmalardan kısaca söz edebilir misiniz?

DEİK Türk Tayvan İş Konseyi Başkanı olduğum dönemde Türkiye Tayvan'a yaklaşık 35-40 milyon dolarlık mal satıyordu. İki yılın sonunda bu rakamı 200 milyon dolara çıkardık. Bu da kendiliğinden olmadı. Türkiye'de Tayvan ile Çin aynı görülüyor ve mal satamayız düşüncesi hâkimdi. Tayvan temsilciliği ile sürekli olarak Anadolu'nun muhtelif yerlerine giderek Türk iş adamlarının Tayvan hakkındaki önyargılarını yıkmaya çalıştık, hangi ürünleri satabileceklerini anlattık. Dolayısıyla yıllık 200 milyon doların üzerinde ihracat gerçekleştiren bir noktaya geldik. Tayvan, Türkiye ile ticaret yapmak amacıyla atağa geçti. DEİK Türk-Tayvan iş Konseyi olarak organize ettiğimiz Tayvan Türkiye Temsilcisi Kuo Hsing Liv ve Tayvan Ekonomik ve Kültürel Bakanlığı Türkiye Temsilcisi Han- Ching Fan'dan oluşan heyet ile Amerika'daki ünlü Silikon Vadisi'ne benzer bir teknoloji parkı kurmak, tekstil ve gıda sektöründe işbirliği yapmak amacıyla bir dizi görüşmelere başladı. Bu doğrultuda geçtiğimiz yıl Antakya ve İskenderunlu iş adamlarıyla yapılan görüşmeler oldu. Ayrıca Türkiye'den iş adamları ve sanayicileri Tayvan a götürdük ve orada da çeşitli meslek gruplarıyla sürekli bir araya geldik. Şimdi yüz milyon



dolarlık bir yatırım hazırlığına başladılar. Büyük ihtimalle ekim ayında gelecekler. İş konseyleri toplantısı yapılacak. Bu takriben çok ciddi bir istihdam yaratır ve devamı da gelecektir. DEİK Türk-Tayvan İş Konseyi olarak büyük gayret gösterdiğimiz bir konu da şu oldu. Türkiye'den giden iş adamlarına veya orada okumaya giden öğrencilerin pasaportlarına Ortadoğu kaşesi basıyorlardı. Dolayısıyla orada yaşayan Türkler 15-20 günde bir polis baskınına uğruyorlardı. Bu bize intikal etti ve Tayvan'a giderek dış işleri ile görüştük ve o kaşeyi kaldırttık. Artık bir Türk iş adamı ve ya öğrencisi Tayvan'a gittiği zaman Avrupalı kaşesi vuruluyor ve artık Türkler daha rahat.

1971 yılında Türkiye ile Çin arasında yapılan ikili anlaşmada Tayvan'ı tanımayacağız diye imza atılmış. Türkiye ekonomisi kalkınma sürecinde olan bir ülke. Kalkınmaya ihtiyacımız var. Bir yanda 1,5 milyar dolarlık dış ticaret açığı vereceğiz bir yandan da Çin küsecek diye Tayvan gibi bir pazarı göz ardı edeceğiz. Dolayısıyla Türk iş adamlarının dikkatini Tayvan'la yapılacak olan ticarete çekmek gerekiyordu. Şöyle bir gerçekte var; Belçika Hollanda Norveç diğer Batı ülkeleri Tayvan ile nasıl ticaret yapıyorlarsa ben de özgür demokratik bir ülkenin iş adamlarını temsil eden bir başkanı olarak da iş adamlarının o tarzda ticaret yapmasını istiyorum. Allahtan TOBB Başkanımız Rifat Hisarcıklıoğlu çok cesaretli, girişken ve ön yargıları yıkan bir insan. Bu konuda büyük destek oldu, hükümet yetkilileriyle olsun diğer yetkililerle olsun görüşmeler yaparak 2007'nin aralık ayında on beş işadamıyla Taipei'ye biz ziyaret gerçekleştirdik.

● Türkiye'nin Tayvan ile ticaretini geliştirmesi ne kazandıracak?

Türkiye'nin Tayvan'a 40 milyon dolarlık ihracatının bugün 200 milyon dolara çıktı, bunu iki milyar dolara çıkarmamız, mevcut bir firma yüz tane personeli ile beş milyon dolarlık ürün ihraç ediyorsa ürünü on milyon yirmi milyon dolara çıkardığı zaman istihdam arayışı daha fazla olacak demektir. Bu tarladaki üreticiye de yansıyacak. İnsanların geliri olunca tüketim de artacak. Devlet bundan vergi elde edecek. SSK'nın geliri artacak. Zincirleme bir düzen devam ediyor kalkınmaya yönelik tekstilinden tutalım da müteahhitliğe kadar her şeye etki edecek. Onun için iş adamlarının özellikle ihracatını artırması ve bunu yaparken sosyal hayatı, iş hukuku ve kanunları düzenleyenler iş adamlarının önünü açabilecek yönetmelik ve mevzuatları hazırlamalılar. Böylece arkadan işadamları olarak daha rahat hareke edebiliriz. Bir örnek vereyim daha önce Uzak Doğu ülkelerine bakan bir genel müdür büyükelçi olarak atanmış, karşılaştığımızda bana şöyle dedi "Adamlar para kazanacak diye biz ülke ilişkisini bozacağız." İş adamlarının para kazanmasını sadece ve sadece o iş adamının cebine giden para gibi görüyor. Korkunç tehlikeli bir düşünce. Hâlbuki onun orada bulunmasının sebebi iş adamları ve bürokratların önünü açmasını sağlamak. Almanya da Fransa İtalya'da dünyanın değişik ülkelerine gittiğiniz zaman bir bakıyorsunuz bir ülkenin büyükelçisi iş adamının önünde. Amerika'da benim çok karşıma çıktı. Yurt dışında devletin resmi yetkilileri iş adamlarının önünü açıyor. İnşallah Türkiye de böyle olacak.

● Sizin iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin gelişmesine yönelik görüşünüz nedir, neler yapılmalı?

İki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin gelişmesi tamamıyla iki ülke arasındaki ilişkilerin aktifliği ile alakalı bir olay. Türkiye'nin zaman geçirmeden Tayvan'da kendini tanıtacak çalışmalara başlaması lazım. Maalesef bu konuda gerekli ilgi alaka ve desteği göremiyoruz. Tayvanlı iş adamları Türkiye'yi sanayide teknolojide ilerlemiş onların iyi bir çözüm ortağı olduğumuzu fark etmeleri ancak ve ancak iyi bir tanıtım ile mümkündür. Burada şunu belirtmeliyim Türkiye ile Tayvan arasında büyük ölçekli üretimin avantajları çok sayıda küçük firmanın oluşturduğu etkin bir işbirliği ile de sağlanabilir. Tayvan'daki firmalar arasında önemli ağ (network) ilişkileri bulunmakta. Eğer dış ticaretimizi geliştirebilirsek bizim içteki potansiyelimiz artar.

● Türk işadamları hangi alanlarda yatırım yapabilir?

Tayvan sadece ve sadece katma değeri yüksek ürünler üretiyor. Bizim çiftçimiz veya tekstil üreticimizin ürettiği ürünlerin katma değeri yüksek değil. Dolayısıyla Tayvan'a katma değeri yüksek olmayan ürünleri rahatlıkla satabiliriz. Mermer katma değeri yüksek değil bunu rahatlıkla satabiliriz. Zeytinyağı satabiliriz rahatlıkla. Ben şahit oldum resmen Tayvan da Türk zeytinyağları Yunanistan ve İtalya adı altında satılıyor. Marka olan giyim konusunda ürünler rahatlıkla satılır orada ve iyi de rağbet görür. Zaten demir-çelik ürünleri satılıyor.

● Tayvan 'da KOBİ'lerin yapılanması hakkında bilgi verebilir misiniz?

Tayvan'da KOBİ'ler genellikle bir tek büyük firmaya bağlı olarak çalışmamakta, birkaç büyük firmadan sipariş almakta, böylelikle bir büyük firmanın iflası veya siparişlerini çekmesi birçok KOBİ'nin iflasına neden olmuyor. Tayvan KOBİ'leri zaman içinde yerel işbirliği ağlarının yanında küresel işbirliği ağlarına sahip olmuş, özellikle bilgi teknolojileri sektörlerindeki firmalar, sadece uluslararası firmaların fason üreticileri olmaktan çıkmış "entegre hizmet sağlayıcıları" haline gelmişler. Tayvan firmaları zamanla uluslararası firmaların üretim üssü olmanın yanında arz zinciri yönetimi, lojistik, satış sonrası hizmet gibi fonksiyonları da üstlenmiş, daha fazla katma değer üreterek yabancı firmaların tercihi haline gelmişler. Ar-ge konularında ise gittikçe daha fazla işin içine girmektedirler.

